

Tadeusz Śliwa, *Stawarczyk Jan (1882–1944)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej

Stawarczyk Jan (1882–1944), ksiądz, prof. filologii biblijnej Uniw. Warszawskiego.

Ur. 31 III 1882, jako syn rolników Wincentego i Katarzyny. Pochodził z Bukowska w diec. przemyskiej. Naukę w gimnazjum zaczął w Sanoku, a ukończył w Przemyślu, jako alumn tzw. małego seminarium duchownego, uzyskaniem matury w 1906 r. Bezpośrednio potem wstąpił od miejscowego Sem. Duch. i do 1910 r. w Instytucie Teologicznym złączonym z Seminarium odbył studia filozoficzno-teologiczne, a 29 VI 1910 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Po miesiącu był wikarym w Odrzykoniu i wkrótce w Korczynie koło Krosna – miejscu urodzenia ówczesnego biskupa ordynariusza diecezji J. Pelczara. Ten pomny jego ujawnionych zdolności wysłał go na studia do Rzymu w Instytucie Biblijnym utworzonym w 1909 r., na pewno z zamiarem, że po ukończeniu go, powierzy mu nauczanie Pisma św. przemyskich kleryków. Po trzyletnich studiach, w 1914 r., 30 kwietnia, uzyskał tytuł licencjata nauk biblijnych na podstawie pracy przygotowanej pod kierunkiem prof. Biblicum Władysława Szczepańskiego TJ. kierownika katedry palestynologii i orientalistyki. W trakcie studiów pogłębił znajomość języków biblijnych, toteż w gronie kolegów był nazywany „katolickim rabinem” Po ukończeniu studiów zwiedził w ciągu kilku miesięcy Ziemię Św., co wskutek wybuchu I wojny światowej, jako obywatela Austrii naraziło go na perypetie. Po ich pokonaniu 30 X 1914 przybył do Przemyśla. Już na drugi dzień był kapelanem biskupa

Pelczara – do 1 IV 1916. Równocześnie pomagał wtedy przy kościele na Błoniu. Gdy biskup Pelczar, wobec zagrożenia oblężeniem Przemyśla przez Rosjan i odcięcia go od diecezji opuścił miasto, w końcu znalazł się na Węgrzech, a potem nawet w Rzymie, ks. Stawarczyk towarzyszył mu. Po powrocie, wskutek choroby został zwolniony z obowiązków kapelana i po urlopie mianowano go wikarym w Dębowcu koło Jasła. Po wznowieniu działalności Uniwersytetu Warszawskiego w 1915 r., współorganizator Wydziału Teologicznego ks. Władysław Szczepański, dawny profesor Biblicum, zaprosił ks. Stawarczyka z wykładami, dzięki czemu objął on w 1918 r. katedrę filologii biblijnej. Habilitował się w 1919 r., w 1920 r. został profesorem nadzwyczajnym. W dziesięcioleciu 1926–1936 dwukrotnie był dziekanem Wydziału Teologii Katolickiej. Prócz wykładów prowadził seminarium naukowe z filologii biblijnej.

Pierwszym owocem badań naukowych była publikacja wydana w Przemyśle w 1919 r. *Chronologia ksiąg Ezdrasza i Nehemiasza*, poza tym ogłosił kilka rozpraw na temat mandaizmu, w których podważył twierdzenie o zależności chrześcijaństwa od tej sekty gnostyckiej. W 1935 r. na Zjeździe Orientalistów Polskich wygłosił referat pt. „Mandazim i jego misteria”, nadto „Mandaizm” wydany już po jego śmierci w: *Religie świata*, Warszawa 1957 i ponownie *Religie Wschodu*, red. E. Dąbrowski, Poznań 1962, s. 220-233. Z dziedziny filologii biblijnej ważną była publikacja *Studia filologiczno-krytyczne z zakresu hebraistyki i judaistyki*, Warszawa 1920. Był oceniany jako wybitny znawca hebraistyki i judaizmu. Był doradcą do spraw ży-

dowskich w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Znał bardzo dobrze j. jidysz. Oprócz Polskiego Towarzystwa Teologicznego, należał do Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego. W okresie okupacji uczestniczył w tajnym nauczaniu. Co roku przyjeżdżał do diecezji przemyskiej. Zmarł 26 VI 1944 r. w Otwocku.

Śliwa T., *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 7: 1918–1981, red. ks. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 165-166 tamże bibliogr.; Warzecha J., *Polski słownik biograficzny*, t. 42, Warszawa–Kraków 2003-2004, s. 596-597; tamże bibliogr. przedmiotowa; Rakoczy B., *Ks. prof. Jan Stawarczyk 1887–1944*, Przemysł 2005 mszps, praca mgr. w bibliotece PAT i WSD w Przemysłu.